

Т.П.Каралёва

### ВЫКАРЫСТАННЕ КАМП'ЮТЭРНАЙ ТЭХНІКІ НА ЗАНЯТКАХ ПА МЕТОДЫДЫ МУЗЫЧНАГА Выхавання

У курсе "Методыка музычнага выхавання" у педагагічнай ВДУ не толькі разглядаюцца сучасныя формы і метады навучання, але і асвятляюцца пытанні камп'ютэрызацыі. Укараненне камп'ютэрнай метадыкі ў змест названага курса адкрывае перад выкладчыкам новыя магчымасці інтэнсіфікацыі працэсу навучання, дазваляе больш грунтоўна ажыццявіць бягучы кантроль, павысіць узровень самастойнасці студэнтаў у навучанні, іх актыўнасці, зацікаўленасці ў выкананні вучэбных заняткаў. При гэтым тэмп авалодвання разнастайнай інфармацыяй паскораны. Але галоўнае - неабходна паказаць будучаму настаўніку шляхі распрацоўкі і выкарыстання камп'ютэрных метадык на

занятках музыкі ў агульнаадукацыйнай школе.

На музычна-педагагічным факультэце педуніверсітэта паступова назіпазваецца вопыт па засваенні заняткаў у камп'ютэрным класе. Сутнасць яго зводзіцца да наступнага.

I. Выкладчыкі музычных дысцыплін (гісторыя музыкі, сальфеджо, методыка музычнага выхавання, аналіз музычных форм ды інш.), як правіла, не валодаюць машыннымі мовамі, самі раней не навучаліся з дапамогай камп'ютэра і лічаць вялікай цяжкасцю засваенне камп'ютэрных методак. Перашкаджае таксама і псіхалагічная ўстаноўка на немагчымасць авалодання камп'ютэрам. Аднак, калі ёсць умовы (камп'ютэрны кабінет абслугоўваецца лабарантам, у школе – настаўнікам інфарматыкі, добра знаёмым ЭВМ), усе задачы вырашаюцца.

Падрыхтавання выкладчыкам на рускай ці беларускай мове пытання і адказы па любым прадмеце лабарант можа перакласці на мову машыны, аформіць як праграму і запісаць на дыскеце. Больш таго, лабарант паказвае выкладчыку, як працаваць з камп'ютэрам па гэтай праграме, каб той засвоіў нескладаныя аперацыі націскання патрэбных клавiш. Такім чынам, калі на факультэце ёсць неабходныя умовы – можна распрацаваць матэрыял для камп'ютэрнай методыкі.

II. Што тычыцца распрацоўкі матэрыялу для работы на камп'ютэрах, то, складаючы сваю першую праграму па прадмеце, выкладчыку не варта ставіць глабальных задач: увесці ўсе ключавыя пытанні ў праграму, поўнасцю адлюстравач у ёй змест курса і г.д. Першую праграму лепш зрабіць невялікай (не больш як 20 пытанняў), ставячы задачу засваення розных тыпаў алгарытмаў, заданняў і непасрэдна тэхнікі работы з камп'ютэрам па дадзенай праграме. Заданні спачатку могуць быць лёгкія, ускосныя, але ў гэтым і асабліваецца матэрыял для камп'ютэра: ён як бы раскладваецца на дэталі. Прыводзім некалькі алгарытмаў, па якіх можна распрацоўваць пытанні падобных тыпаў па любым прадмеце.

Першым тыпам пытанняў – "Хто аўтар?" – маецца на мэце замацаваць інфармацыю пра літаратуру па прадмеце, напрыклад:

"Хто аўтар вядомай працы "Псіхалогія музычных здольнасцяў?"

I. В.В.Медушэўскі. 2. К.К.Платонаў. 3. Б.М.Цяплоў.

Правільны адказ – адзін з трох – пазначаем для лабаранта, які будзе ўводзіць інфармацыю ў памяць машыны. Пытанні гэтага тыпу могуць быць і наконт папулярных аўтараў – па творчасці таго

ці іншага кампазітара.

Другі тып пытанняў накіраваны на засваенне паняццяў, тэрмінаў, якія прыйдзеца настаўніку музыкі растлумачваць вучням на уроках. Гэтыя паняцці могуць быць з любой галіны музыказнаўства, але у фармулёўках павінен адлюстроўвацца педагагічны падыход. Прыводзім некалькі прыкладаў:

"Якое азначэнне мелодыі, на Ваш погляд, лепш падыходзіць для тлумачэння вучням у школе:

1. Мелодыяй называюць аднагалосную паслядоўнасць гукаў, арганізаваную у ладавых і метрарытмічных адносінах<sup>1</sup>.

2. Мелодыяй называюць музычную думку, выказаную аднагалосна<sup>2</sup>.

3. Мелодыя – па-мастацку асэнсаваны паслядоўны рад гукаў рознай вышыні, арганізаваны пры дапамозе рытму і лада<sup>3</sup>?

Якія з названых прынцапаў адносяцца да працэсу развіцця музыкі:

1. Паўтор і кантраст. 2. Сістэматычнасць і паслядоўнасць.  
3. Нагляднасць?

Якая літарная формула будзе адпавядаць пабудове формы ронда:

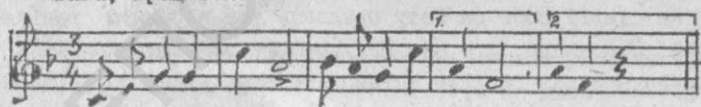
1. А В А. 2. А В С А. 3. А В А С А Д А?"

Трэцім тыпам пытанняў або заданняў ставіцца за мэту замацаваць школьны рэпертуар у розных аспектах: не толькі музыкі, але і ведаў аб ёй. Напрыклад:

"Рытм якога танца адчуваецца у песні:

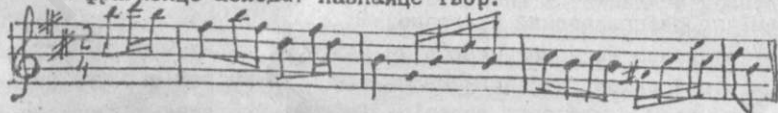
Польская народная песня

Жвава, грацімэзна



1. Вальс. 2. Мазурка. 3. Полька?

Па фрагменце мелодыі пазнайце твор:



1 Вахромеев В.А. Элементарная теория музыки. М., 1983.

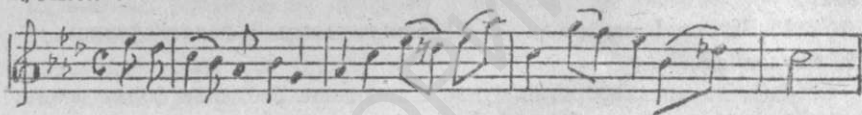
2 Способин И.В. Элементарная теория музыки. М., 1973.

3 Энциклопедический музыкальный словарь. М., 1959.

1. С.Бах. "Жарт". 2. В.А.Моцарт. Ронда у турецкім стылі.  
3. С.С.Пракоф'ев. Сімфанічная казка "Пеца і воук", тема птушачкі".  
Трэба дадаць, што заданні, звязаныя з музыкай, могуць агучвацца камп'ютэрам.

Цяпер, калі мы азнаёміліся з некаторымі тыпамі заданняў, ці, інакш кажучы, алгарытмамі для распрацоўкі праграм, можна нагадаць, што такія матэрыялы ў метадычнай літаратуры сустракаюцца не толькі ў сувязі з камп'ютэрным навучаннем. Па многіх прадметах распрацаваны і апублікаваны карткі-заданні для студэнтаў ды вучняў, і тут таксама можна весці пошук новых алгарытмаў, тыпаў пытанняў. Напрыклад, возьмем метадычны дапаможнік "Карткі-заданні па музычнай літаратуры"<sup>1</sup>. У ім пралагуецца шэраг заданняў, многія з якіх могуць выкарыстоўвацца ў камп'ютэрных метадыках, напрыклад:

"Які характар музыкі ронда Антаніды з I-й дзеі оперы "Іван Сусанін":



Солнце ту-чи не за-кроет, луч про-гля-нет зо-ло-той!

1. Задумлівы, пяшчотны. 2. Светлы, радасны. 3. Сумны, працяжны?<sup>2</sup>

Такім чынам, маем яшчэ адзін тып пытанняў – пра характар музыкі.

Аўтар не ставіў сабе за мэту паказаць усе варыянты тыпізацыі заданняў. Зразумела, што яны могуць быць разнастайнымі, і ў далейшым выкладчык сам знойдзе аптымальны шлях распрацоўкі камп'ютэрнай метадыкі па сваім прадмеце.

Ш. Распрацаваны матэрыял, як ужо гаварылася, выкладчык аддае лабаранту для запісу на дыскеце. Потым арганізуе заняткі са студэнтамі па распрацаванай праграме.

У студэнта ёсць магчымасць не адзін, а два-тры разы папрацаваць з праграмай, каб асэнсаваць тое, што ён робіць, што ведае, з другога боку – каб лепш засвоіць інфармацыю, якая закладзена ў праграму.

<sup>1</sup> Зарубина А.А., Перлис А.Д. Карточки-задания по музыкальной литературе. Мн., 1987. С. 31.

Пасля абіяркоўваюцца праблемы распрацоўкі матэрыялаў для камп'ютэраў, удакладняюцца фармулёўкі пытанняў і адказаў для вучняў агульнаадукацыйнай школы.

ІУ. На гэтых жа занятках студэнтам даецца заданне: карыстаючыся школьным падручнікам па музыцы, самастойна распрацаваць і запісаць на лістак тры пытанні з адказамі для работы з камп'ютэрамі вучняў таго класа, падручнік якога прапанаваны. Такое заданне студэнты выконваюць за 20-30 хвілін, пасля выкладчык правярае яго. Калі што было незразумела, усё высвятляецца. Самыя цікавыя заданні, распрацаваныя студэнтамі, можна зачытаць услых, затым неабходна адзначыць памылкі і патлумачыць іх.

Такім чынам, засваенне першага вопыту работы па камп'ютэрнай метадыцы здзяйсняецца на даступным узроўні. У працэсе яе фарміруецца пазітыўная псіхалагічная ўстаноўка на магчымасць авалодання гэтай метадыкай. І у выкладчыкаў, і у студэнтаў паяўляецца жаданне пашырыць свае веды ў сферы выкарыстання камп'ютэрных метадык, вывучыць вопыт у дадзеным напрамку. І толькі пасля гэтага яны змогуць склапаць больш змястоўныя і поўныя праграмы па прадмеце.